

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

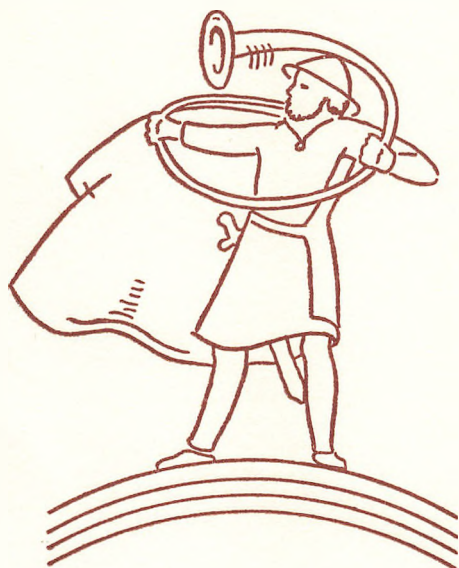
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NØRRE ØRSLEV UNGDOMSSKOLE

1968

NØRRE ØRSLEV UNGDOMSSKOLE

Årsskrift 1968

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

At lære er at ville
befri sin ensomhed,
at stå ved åndens kilde
og ydmygt knæle ned,
at spejle sig i tider,
der sov på kildens bund,
mens nye bølger glider
som tegn mod hånd og mund.

At lære er at bøje
sig over livet selv
og fylde sind og øje
med tankens himmelhvælv,
at undres og betages,
når livet kommer nær,
at møde, når det dages,
en større sandhed dér.

At lære er at famle
i mørket, blind og stum,
at sprænge eller samle
sit eget verdensrum,
at vække det, der sover,
og gøre tanken fri,
at se en himmel over
hver drøm, man lever i.

Lad aldrig dine drømme
slå bro til vold og drab.
Lad åndens kilde strømme
mod fredens fællesskab.
At værge er at bære
sin brynje uden sværd,
først da vil drømmen være
den største tanke nær.

Halfdan Rasmussen.

Hyrdernes tro

Som hyrderne lå derude på marken, var mørket omkring dem naturligvis stort. Det var uigennemtrængeligt nede ved jorden, men stjernerne lyste med dobbelt glans, som de altid gør det i mørke nætter, når himlen er klar. Hyrderne selv véd vi ingenting om. De er så anonyme, som mennesker kan være, og vi ved ikke andet, end at de lå der på marken og holdt vagt over hjorden. Men naturligvis er en hyrdegerning ikke det samme som en hvilken som helst anden gerning. En hyrde skal være et menneske, der er rede til at slå til, hvis fårene bliver angrebet; han skal være stærk og modig, men også blid, for han må være et venligt menneske, der kan tage sig af lammene, når de kommer i utide, eller hvis moderen dør og hyrden må finde et andet får, der har døde lam, og trække skindet af de døde lam og binde det uden på de moderløse, så den fremmede fåremoder kan kende lugten og tage dem til sig som sin egne. Der er mange ting, en hyrde skal tænke på, og når andre ikke tænker, men ligger og sover, må han altid have det ene øje vågent for at se, om der er angribere på vej. Især må hans ører være lette under søvnen, så den mindste lyd udefra trænger ind i hans bevidsthed og kalder på ham, så han vågner igen. Han kan aldrig sådan sove en nat til ende uden at bekymre sig om nogen ting. Det er noget, man ved. Men ellers var hyrderne helt anonyme, og der var ingen, der kendte noget til dem. Om de var af Davids hus og æt, eller de tilhørte en anden slægt, det var lige meget. De behøvede måske ikke engang at skrives i mandtal. I hvert fald lå de jo da der, hvor de var. De var lige så ukendte som den ukendte soldat og som et eller andet menneske, der fødes, uden særlig ønske om noget, og måske også uden at nogen i grunden havde tænkt sig det.

De lå der og vogtede på deres hjord – og pludselig stod der en engel for dem og Herrens klarhed skinnede om dem og de frygtede såre.

Det var en gammel viden i Israels folk, at livet var dyrt, hvis Herrens herlighed strålede om dem, for hvis et menneske kom helt ind i Guds ansigts klarhed, så måtte det dø. Dengang Moses var oppe på Sinai bjerg, bad han Gud om, at han måtte se hans ansigt, men Gud svarede: Du kan ikke se mit ansigt, for intet menneske kan se mig og

leve; men, tilføjede Gud, der er et sted her i nærheden i en klippehule, der skal du stille dig, så vil jeg gå forbi og mens jeg går forbi, dækker jeg dig med min ene hånd, men når jeg er gået forbi, tager jeg hånden bort, og så kan du se mig bagfra; men mit ansigt kan ingen se. Det gik så sådan, som Gud havde sagt. Men da Israels folk, der stod nedenfor bjerget og ventede på Moses, så ham komme tilbage, skinnede hans ansigt sådan af Guds klarhed, at han måtte lægge et klæde over sit ansigt for at de kunne tåle at komme ham nær.

Alt det vidste hyrderne – og nu rejste de sig fra deres fåreskind og så et lys, der var så klart, at de på ingen måde kunne tro andet, end at det måtte være et lys fra Gud, og de blev grebet af stor frygt. Men engelen sagde til dem, at de ikke skulle frygte, for han forkyndte dem en stor glæde: thi Eder er i dag en frelser født, som er den Herre Kristus i Davids stad! og han sagde også, hvordan de skulle finde ham: Det skal være jer et tegn, at I skal finde et barn svøbt og liggende i en krybbe. Derpå var det, de himmelske hærskarer sang: Ære være Gud i det højeste! Fred på jorden og i mennesker velbehag! – Og så var det altsammen borte igen. Men hyrderne sagde til hinanden: lad os dog gå til Betlehem og se det, som er sket. – Og så gik de, og fandt barnet og fortalte, hvad de havde hørt, og vendte tilbage til deres fårehjord og priste og lovede Gud for det som de i den nat havde hørt og set.

Hele historien fylder atten linier i en almindelig bog.

Når de atten linier er fortalte, er hyrderne lige så anonyme som før. De profeterede ikke, de prædikede ikke, de skrev ikke selv deres oplevelser ned. Vi ved ikke engang, om de siden i livet kom til at høre vor Herres ord eller om de kom til at se nogen af hans gerninger. Det er vel tvivlsomt, for hyrder færdes ikke så langt omkring udenfor de steder, hvor hjordene går. Måske har de dog været med i Jerusalem den påske, Jesus var der med sine forældre, og den anden påske, da han døde for navnets skyld, det navn, de havde hørt: thi eder er i dag en frelser født, som er den Herre Kristus i Davids by. Guds frelser til menneskene, der hang på et kors. Hvis de den dag har været med i Jerusalem, er det jo ikke sikkert, at de har kendt ham, for lige så underligt, som Guds ansigt er skjult for mennesker, lige så underligt almindeligt gik Jesus omkring og var den, han var, og lige så underligt almindeligt døde han på korset for at komme tilbage som underet selv.

Da hyrderne fandt ham i stalden var han et barn, der lige var blevet født. Med hyrdernes komme begyndte hans historie, for de var de første mennesker, der så ham, og de første, der søgte Guds frelse i ham. De var derfor de første kristne, der troede, at nu var det jul;

at nu var Guds kærlighed kommen til menneskene, ansigt til ansigt med hver en af os. I skal finde et barn havde engelen sagt, det skal ligge i en krybbe; men engelen havde ikke sagt noget om, hvor de skulle finde ham. Det måtte hyrderne selv finde ud af. De måtte også selv finde ud af, om de ville gå ud at søge ham eller ej. Det var ikke nogen befaling, de havde fået, det var et glædeligt budskab, men de troede på det og skyndte sig derhen.

Sådan blev hyrderne de første, der af egen fri vilje søgte Guds ord, og den frie vilje blev ved at være den eneste driver til kristen tro. Men samtidig blev hyrderne også et forbillede på den lydige tro, som kommer alene fordi Gud har sagt det. Hvis hyrderne skulle have fulgt deres egne forventninger, så måtte de være gået til kongens slot, eller hen til ypperstepræsterne eller op til templet, hvor alle mennesker i Jødeland søgte det helligste hellige der var. Det gjorde de ikke. De gik lige ind i byen til det travle herberg, hvor Marie og Josef sad med barnet og endnu ikke vidste af nogen ting. Det eneste guld, de fandt derinde, var den usynlige krone, barnet bar, og den så de vel ikke. De så bare barnet, og fortalte om det, de havde hørt og set, så alle, der hørte det, undrede sig over det og Marie gemte ordene i sit hjerte, så de aldrig nogen sinde gik af minde igen. Hyrderne havde fået deres tegn og fortalt om deres tro, og så vendte de lige tilbage til fårene, der havde ligget uskyttede på marken imens, for at fortsætte deres daglige arbejde og natlige vagt.

Natten var ikke forbi endnu, da de kom tilbage.

Sådan kom hyrderne til at finde det barn, der var født som alverdens frelser, og sådan kom hyrdernes tro os til gode, så vi mindes de hyrder hver eneste jul, og år efter år, trods al verdens klarhed, går ind for at finde det, hyrderne fandt.

Solvejg Bording.

Demokratisk kurs

Med grundloven af 1849 fik vi her i landet indført folkestyre. Det skete dog kun delvis, idet stemmeretten alene blev givet til mændene. Det blev der langt om længe rådet bod på med grundlovsændringen af 1915.

Dermed havde det politiske demokrati afløst et flere hundrede år gammelt enevoldsstyre. Og glæden var stor. Nu kunne der stemmes om, hvem der skulle stå i spidsen for landets styre. Flertallet kunne få sin vilje gennemført. Intet under, at stemmesedlen for mange blev det pant, der dækkede demokratiets egentlige og fulde værdi. Selv om der lød adskillige advarende røster, havde man i det store og hele kun ringe sans for, at stemmesedlen kunne føre til et flertalsdiktatur, der i sin magtfuldkommenhed kunne nedtrampe ethvert mindretal og fjerne styret fra demokratiets væsen og dyreste værdi.

Det var de Nationalliberale, der i 1840-erne stod som de ivrigste for grundloven og dermed for det politiske demokratis indførelse. Det var ikke, fordi de var særlig demokratisk indstillet, men fordi de var overbevist om, at det »umælende vælgerfolk« nok skulle vide at sætte de kloge og forstandige – altså især de Nationalliberale – i spidsen for styret. De mente at vide bedre end andre, hvad der tjente både folket og friheden bedst.

Det kom dog til at gå ganske anderledes. Da nu folket havde fået stemmesedlen, ville dette brede bondefolk også bruge den til at sætte sine standsfæller for styret. Og da viste det sig, at almuen ikke var så umælende endda. Tværtimod.

Det var så heldigt, at et folkeligt oplysningsarbejde just tog fart, da den politiske frihed var blevet folkets eje. Og samtidig voksede kravene til et fællesvirke på forskellige områder. Kommunalt selvstyre var man allerede fortrolig med, og snart skød faglige og økonomiske sammenslutninger frem i det vågnende folk. I disse foreninger skoledes det jævne folk til deltagelse i fællesvirke på demokratisk vis. Her lærte man at tale sig til rette på en sådan måde, at der blev taget rimeligt hensyn til mindretal og særstandpunkter.

Og her viste det jævne folk i de mindre lokale sammenslutninger, at man forstod, hvad der er demokratiets væsen: samtalen og den gensidige forståelse.

Ret til fri meningsudveksling og respekt for hinandens synspunkter er demokratiets grundpiller. Med fri meningstilkendegivelse følger retten til kritik, et vigtigt punkt i den vestlige verdens syn på demokrati.

Med respekten for hinandens meninger følger retten til at vælge særstandpunkter og til at få disse respekteret i en udstrækning, der svarer til mindretallet og dets standpunkts styrke.

Men skal demokratiet fungere efter dette brede synspunkt med en vidtgående hensyntagen til medmennesket, må der nok bestandig en vækkelse og opdragelse til såvel i menneskelig som i folkelig henseende.

At få føling med og vilje til at virkeliggøre demokratiet efter sit væsen og dybeste værdi er næppe noget, der automatisk følger med den givne stemmeseddel.

Demokratiet kan nemlig kun virke efter sit væsens værdifulde idé, når mennesket er bundet til det objekt eller samfund, hvor denne livsform er gældende. Der må være en følelse af samhørighed med skolen, virksomheden eller samfundet, så den enkelte står bag ved og støtter disse enheder i deres virke. Såvel flertallet som mindretallet må ved stilling og standpunkt først og fremmest have fællesvirkets fremme og trivsel for øje.

Det er uhyre vigtigt, at dette fastholdes og virkeliggøres i det store som i det små – ikke mindst i vor tid, da der råbes på demokrati fra alle kanter. Demokrati er godt, når det virkeliggøres efter sit væsen til at tjene helheden, men hvis man vil bruge formen til at tilkæmpe sig særrettigheder på helhedens bekostning, bliver følgerne derefter.

Det må erkendes, at stemmesedlen og flertalsmajoriteten ikke er demokratiets vigtigste udtryksform. Det gælder først og fremmest om, at sindelaget og hele holdningen er indstillet på at tjene helheden. Hvor det er tilfældet, kan det selvfølgelig alligevel blive nødvendigt at anvende stemmesedlen, især ved politiske og økonomiske afgørelser. Men en demokratisk livsform pålægger flertallet at tage vidtgående hensyn til mindretallet.

Når der nu råbes på demokrati inden for næsten alle områder, hvor et fællesvirke er nødvendigt, er der tillige grund til at overveje i hvert enkelt tilfælde, hvilke felter der egner sig til at formuleres i faste demokratiske regler og bestemmelser. Det er næppe på alle områder inden for et samarbejde, man er bedst tjent med, at flertallet skal bestemme. Såvel i skolen, på arbejdspladsen, i hæren og ved andre fællesforetagender er der områder, hvor der kræves speciel viden og indsigt, ligesom et engagement og ansvar kan godtgøre en indflydelse svarende hertil.

Endvidere må det erindres, at de fleste former for samvirke bygger på frivillighedens princip. Enhver kan frit komme eller gå. Den, der ikke tåler bageluften, har ret til at forlade bageriet og finde et andet virkefelt.

Hvis man vil hævde, at flertallet alle vegne skal være afgørende, kan man i lighed med Storm P. med samme ret og rimelighed gå ind for, at de tykkeste er de klogeste.

Men er det ikke på alle områder, stemmesedlen kan anvendes, så egner demokratiets væsen – med dialogen og respekten for andres synspunkter – sig fortrinligt som grundlag for samspillet mellem kræfterne i et fællesvirke. Og da gælder det om at holde kursen. Der vil for alle gode kræfter være nok at tage vare på.

Hvor det rette demokratiske sindelag er til stede, vil der for eksempel næppe kunne etableres ulovlige strejker, ligesom en såkaldt lønglidning, der tjener særinteresser, heller ikke kan forenes med en demokratisk livsstil.

Lov er lov, og lov skal holdes, siger et gammelt ord. Er loven ikke god nok, kan man arbejde på at få lavet den om. Ulovligheder bliver aldrig lovlige, fordi der er mange om at dele ansvaret, eller fordi de udføres mere eller mindre i det skjulte.

Kendetegnes et samfunds og et samarbejdes udvikling af demokratisk sindelag og holdning, har friheden gode kår. Da er der frihed til at »tænke, tro og tale« og til at handle på forskellig vis, men dog ud af vilje til at tjene fællesskabet.

Det gør ikke noget, at der er forskelligt syn på mangt og meget, og at meningerne brydes i lys, der vil dog være enighed i løn, hvilket vil sige i det grundliggende.

Frugterne af samspillet vil da komme til at ligne, hvad biskop Thomas af Stängens så smukt har udtrykt i verset:

Frihed er en stad så skøn,
hvor enigheden bor i løn,
og nabo smukt sig føjer;
hvor så man skatter egen arv,
at alle ser på næstens tarv,
og ingen retten bøjer.

A. Th. Geertsen.

NB. Rigmor og jeg sender hilsen og gode ønsker for jul og nytår til alle venner og kendinge blandt årsskriftets læsere.

Valdeserkirken i de cottiske alper

Efter en skøn, men trættende kørsel over alperne standsede jeg op ved et hyggeligt trattoria. Værten kom og bød mig på det hjerteligste velkommen. Jeg forstod straks, at en udlændings besøg ikke var hverdagsbegivenheder på disse kanter. Mens hans børn vrimlede rundt om mig inde i spisesalen, og konen havde travlt, kom vi i snak med hinanden. Da han hørte, at mit ærinde på disse kanter gjaldt Valdeserkirken, sprang han op, trykkede min hånd og bød mig ud i køkkenet. Nu var jeg ikke længere turist, men hans personlige gæst. Herude fortalte han mig, at han var menighedsrådsformand for den lokale Valdeserkirke.

Der er noget hjemligt over at besøge en protestantisk kirke midt i en katolsk egn. Gennem århundreder har Valdeserkirken haft sine rødder i de cottiske alper mod Frankrig og Italien. Rødderne er dybe og kraftige ind i en fortid, som væsentlig har været opfyldt af kampen for blot at overleve den katolske kirkes systematiske forsøg på at udrydde den.

Men valdeserne holdt stand. Deres ønske om selv at finde vejen til Gud ud fra Bibelens ord var mere end et religiøst og lokalpatriotisk ønske. Det var enkelt deres overbevisning.

Deres kirke er helt centret om Guds ord, så oplæsning og udlægning af det præger deres gudstjeneste. Derfor blev deres tilknytning til den reformerte kirke i Geneve noget selvfølgeligt, for i begge kirker lever bibeltroen stærkt både som lov og evangelium. Alt ydre tjenligt til at styrke den religiøse følelse lader man hånt om.

For en dansker er det en skuffelse at gæste de valdesiske kirkehuse. Kun få kirkerum bærer præg af fornemmelsen af, at den arkitektoniske ramme kan understøtte tilbedelsen af Gud. De fleste gange mødte ens blik forsømte kirkerum.

Måske skyldes det spartanske og puritanske også den omstændighed, at kirken med ryggen mod muren havde øje for det ene fornødne, den enkeltes møde med Gud. Den dag i dag fortsættes kirkens missionerende opgave, som kirkens stifter, købmanden Valdes, satte igang. At missionen når længere end det rent statiske tal, som beskedent udviser 55.000 valdesere, er en åbenbar kendsgerning. Den tæller

mange katolikker, som i al hemmelighed både sympatiserer med kirken og støtter den økonomisk. Først i det øjeblik, en sådan kryptovaldeser dør og skal begraves, kommer det frem, at hans ønske er, at den lokale valdeserpræst skal forrette begravelsen. Det siger indirekte meget om prisens størrelse for den, der i dag taler »Roma midt imod« i Italien.

Nogen genvej til Valdeserkirken findes ikke. Kun ens personlige overbevisning danner udgangspunkt for optagelsen i en menighed. Unge kan snakke med herom. En »folkekirkelig-indstillet« katolik, der træffer en valdeserpige, kan ikke opnå medlemskab ud fra det forståelige synspunkt, at Paris vel er en messe værd. Så fristende det end kunne være for den lille kirke til at åbne kirkedøren i sådanne tilfælde, ved den noget om, at den ville miste noget af sin kraft og styrke, dersom den slog af i sine krav.

At den ikke lever indadrettet, er det store ungdoms- og studiecenter »Agape«, beliggende oppe i Alperne, et stærkt vidnesbyrd om. Her arrangeres hvert år en række konferencer og stævner, hvortil unge fra andre kirker indbydes, ja, selv katolikker kommer i større og større tal derop for at tage del i arbejdet, som enhver kirke er kaldet til at udføre, at pege på »enheden i Kristus«.

Blandt de protestantiske kirker har Valdeserkirken siden reformationen betydet en udfordring både til medansvar for dens kamp mod den katolske kirkes voldelige forsøg på at udrydde den og til inspiration i kirkernes eget liv. Den lille kirke i Alperne kom til at vise vej for de mange protestantiske kirker, som midt i deres medgang lidt efter lidt glemte, hvad ordet »protestant« i virkeligheden betød.

Valdeserkirkens motto er »et lys der skinner i mørket«. Netop det er det sande evangeliums målsætning. Ved at leve dette ud i virkeligheden, som for den betrængte kirke ofte var ensbetydende med indsatsen af livet, kom troens styrke til at blive det bærende. Det hører utvivlsomt med til kirkens skæbne, at den netop i afmagten kom til at erfare, at det, den byggede på, stod fast.

Det er at håbe, at de blidere vinde, som siden sidste Vatikankoncil mærkes fra Romerkirken, i større udstrækning må gavne den lille kirke i Alperne. Rettere sagt med hovedcenter i Alperne. For overalt i Italien og nogle steder i Sydfrankrig findes der menigheder af Valdesere. Beskedent er deres menigheds- og kirkeliv, men særdeles effektivt.

En folkekirke som vor har ikke så lidt at lære af denne kirke. Ikke mindst hvad angår kirkens åndelige liv. Den stiller det uafviselige

spørgsmål til såvel den enkelte kristne som til kirkenes fællesskab om efterlevelse af evangeliets ord. Den har gennem sin historie noget at lære om modgangens velsignelse og faren for medgang. Og midt ind i al misforstået og anstrengt økumenisk iver for at slette alle forskelle, siger den noget om, at i en protest kan der ligge noget mere og andet end det negative. Dens nej til den katolske rigoristiske opfattelse af Bibelen er et klart ja til at turde bygge alene på evangeliets ord.

Flemming Helleskov.

Kommer det os ved?

Jorden er svundet ind, siger man. Hvad der sker i lokaliteter, som ingen har lært om i skolen, kan få afgørende betydning for vore børn og børnebørns fremtid. Vi ser og hører om en kommende katastrofe – hvis ikke . . . Det er noget sludder, den er der her og nu: 1½ milliard er fejlernærede og 300 millioner er sultende mennesker. Er det måske ikke en katastrofe? – Sagen er jo den, at det slet ikke er nogen virkelig realitet for os, vi føler det ikke på vor krop. Og vor fantasi er alt for svag til at fatte den slags. Vi er måske heller ikke interesserede, vi er apatiske, ligeglade, og så er vi naturligvis stopfodrede gennem TV, enten det så er krig, oversvømmelser, hungersnød, oppustede barnemaver og omvandrende skeletter, den slags rører os ikke mere. Er vi blevet effektivt vaccineret mod elendighedens indtryk? Man skulle næsten tro det.

Sker der noget særligt i Vietnam eller Biafra ser vi det samme aften i TV. Og Indien og Kenya ligger kun få timers jettflyvning fra Danmark.

En kendt engelsk sociolog Barbara Ward har anslået, at jordens befolkning, som her i 1968 udgør 3295 millioner mennesker, ved år 2000 vil være steget til 6994 millioner, vel at mærke således, at mens stigningen i industrilandene går fra 1038 millioner til 1574, så vil den i udviklingslandene gå fra 2257 op til 5420 millioner.

Samtidig stiger gennemsnitsindtægten i industrilandene fra 1675 dollars pro persona til 5775 dollars om året, mens den i de øvrige lande vil stige fra 135 til 325 dollars. – Ja, det er rigtig – lagde du mærke til tallene?

Hvor indtægten i dag er 12 gange større her end i udviklingslandene, vil den ved år 2000 være 18 gange større. Dette forhold må føre til alvorlige overvejelser for os i de rige lande. Hvis ikke der nu gøres en radikal indsats for at ændre udviklingens forløb, må spændingen før eller siden føre til en eksplosion, en verdenskatastrofe. Tør vi ved vor passivitet – tage ansvar for den katastrofe, eller vil vi gennem aktiv indsats søge at ændre udviklingen?

Hungersnød eller fejlernæring blandt to trediedele af verdens befolkning lyder uoverkommeligt, og enhver ekspert i hjælpearbejde

kan antagelig oplyse, at udviklingslandenes problemer på længere sigt ikke bliver mindre, hvis vi skulle påtage os en opgave at redde nogle af de sultende. Problemet er: Skal vi lade de indiske og afrikanske børn dø i forholdsvis stilhed og notere at de tidligt døde i hvert fald ikke kommer til at besvære os med deres efterkommere, eller skal vi acceptere den frygtelige kendsgerning, at den håbløse sult hærger så at sige i vor egen baggård. Europa er langt fra noget helligt sted. De hungerkatastrofer, der kan blive katastrofale om mindre end 20 år, kan få en afgørende indflydelse også på den rige verden. Går verden under, går ingen fri.

Her i efteråret har der været en livlig debat om verdens fremtid, og en ny slags ulykkesprofeter er begyndt at hæve stemmen stærkere end de tidligere har gjort. De bygger ikke deres ulykkesprofetier på religiøs tro, men på konkret videnskabelig forskning af verden, som den er, og som den udvikler sig.

De øjner muligheder for at undgå ragnarok, men kun hvis menneskeheden indstilling undergår en hurtig og afgørende forandring.

Vi er opdraget til at se med overbærenhed på ulykkesprofetier. Ulykkesprofeter har der været altid. De er aldrig blevet taget alvorligt. Vi forskrækkes måske og ryster derefter på hovedet af dem.

Vi er opdraget til at det må gå som det går, og vi er opdraget til, at det trods alt nok går på trods af kriser og krige – Czekoslovakiet og krigen i Vietnam.

Vi virrer med hovedet og tager det roligt. – Det går jo nok, og måske pådrager vi os netop dermed et medansvar for ragnarok.

I en pjece: »Overflodens krise« af professor G. Borgstrøm og i en bog af H. Palmstierna: »Plyndring, sult, forgiftning«, bygges ulykkesprofetierne op på konkret videnskabelig forskning af verden, som den er, og som den udvikler sig. Og det er ikke særlig hyggelig læsning.

De øjner nok mulighed for, at verden kan overleve, men de fastslår, at overlevelsesmulighederne næppe er til stede, hvis vi fortsat følger den nuværende kurs.

Palmstierna fremhæver de umådelige fejl, vi har gjort i den vestlige verden. Han beviser, at vi driver rovdrift på verdens ressourcer af mineraler og fødevarer; at vi derefter smider vort affald væk med ødelæggelse af jord, luft og vand tilfølgende. Og han fastslår, at: »Hvis den vesterlandske måde at omgås jordens reserver på bliver almindelig, er der næppe noget større håb om, at menneskeheden kan overleve.« To trediedele af verdens befolkning er allerede ramt af hunger eller fejlernæring.

Vi må til at øge forskningen i at bevare, den må være mere be-

skeden end forskningen i at udnytte. Et lille eksempel herpå: Forskningen i at udvikle stadig mere effektive fiskefartøjer er større end i at konstatere, hvordan havets værdier bevares, således at man visse steder allerede nu udfisker havene for føde, der måske først vil vende tilbage om snesevis eller hundredevis af år.

Et eksempel på vor tilvænnning til den skæve verden er u-lands-hjælpen, hvor vi med glæde lægger mærke til, at den danske bistand år for år stiger pænt, selv om den stadig er meget for ringe.

Det er rigtigt at lægge mærke til denne fremgang, men det er, som om vi ikke samtidig orker at lægge mærke til, at levestandarden i mange af de store u-lande falder trods den svagt stigende hjælp.

En patentløsning på problemerne kan ingen give. Ulykkesprofeterne hævder det selv.

Men netop fordi det ikke drejer sig om at gøre den ene opdagelse, der med et slag løser alle problemerne, er det vigtigste af alt måske netop at skabe en ændring i grundholdningen hos den enkelte.

Palmstierna tror stadig, der er en lille mulighed for en fremtid for os og vore børn. I indledningen til sin bog skriver han: »I depressioner og mørke øjeblikke tvivler jeg på, at menneskeslægten har nogen mulighed for at komme igennem den globale krise, som vi nu styrter imod med sult og overbefolkning. Men bogen var ikke blevet skrevet, hvis jeg ikke anede et glimt af håb.«

Vi kan håbe med. Men det er et spørgsmål, om der overhovedet er basis for det håb, hvis ikke indsigtsfulde ulykkesprofeter opnår at blive hørt, får det banket ind i vor bevidsthed, og får alle til at forstå, at det ikke bare går alligevel, fordi det altid er gået førhen.

Det er denne grundindstilling, ulykkesprofeterne først af alt må ændre.

Der bliver rokket ved grundindstillingen i disse år. Et eksempel herpå er hippie bevægelsen. Vi må glæde os over blomsterfolkets afsløringer af tidens jagt efter effektivitet og statussymboler.

Selvfølgelig bringer den langhårede livsstil en ny viden med sig. Men er der meget nyt, er der virkelig en konsekvent holdning bag flower power? – Det samfund deres utopi handler om – er det opnåelig?

Blomsterbørnene er især udgået fra de rige og mætte miljøer i den vestlige verden. Deres oprør er især vendt imod en situation, hvor verden nok er blevet mindre, men hvor mennesket også er blevet mindre i de stadig større organisationer, hvis beslutninger rykker stadig længere og længere væk fra den enkelte. Den enkelte er bare blevet til et nummer.

Men blomsterbørnernes eksistens er den ikke netop betinget af det samfund, vi har med alle dets normer og effektivitetskrav. Er blomstertilværelsen tænkelig, uden muligheder for tilbagetog til den verden, som den vender ryggen?

Om den langhårede livsstil har en norsk sociolog N. Christie sagt: »Ingen hverken blomsterbørnene eller vi andre bliver helt de samme efter dette.«

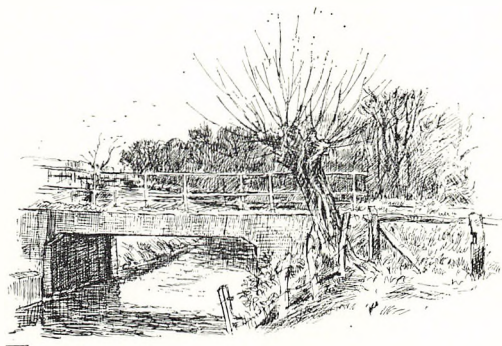
Vi har i det sidste år været vidne til begivenheder så tragiske, at vore private små følelser næppe vover at tale. Og værre ting er måske i vente. Hvad kan vi – du og jeg gøre? Ikke meget. Men det lidet vi kan, bør vi ikke forsømme. Også vi er med i det store mønster.

Hver gang en af os siger: »Jeg vil følge med, det kommer mig ved, jeg vil ikke give op.« Ja så har livet vundet terræn. Og selv millimeter tæller.

J. P. S.

Her fra Gårdsminde sender vi de bedste juleønsker og nytårshilsener til årsskriftets læsere.

Tove og Jens Peter Sørensen.

Barnet og effektiviteten

Nu og da hører man, at udtrykket »barnets århundrede« benyttes om vor tid. Dersom barnets behov var dækket med vitaminer, tegneserier, skoletandpleje og skrammellegepladser, ville udtrykket være berettiget. Men i virkeligheden er der meget lidt plads til børnene i vort samfund med dets overfyldte klasseværelser, den livsfarlige trafik, og hjem med alt for små lejligheder med TV og trætte, nervøse og fortravlede forældre. Dertil kommer den utryghed, der hersker i atomtiden, og som heller ikke går sporeløst hen over børnene.

Dog er det sådan, at der i vore dage på mange måder bliver lagt større vægt på hensynet til børnene, end der gjorde førhen. Det er sket i takt med, at vi tilnærmelsesvis har afskaffet fattigdommen og har skabt et velfærdssamfund. Det er ting, der står i nær forbindelse med hinanden, da de givne samfundsvilkår altid påvirker menneskers åndelige udvikling og dermed deres adfærd.

Og dog må velfærdssamfundet alligevel svare bekræftende på spørgsmålet: Svinger vi børnene? Men vi skynder os at tilføje, at det er da blevet bedre. Og vi kan da også finde mange eksempler på børnevenlighed: Enlige mødre har fået langt bedre muligheder for at klare sig, end de havde for blot 25 år siden, der er gratis lægehjælp, tandpleje og mange andre ting til børnene. Så vi kan altså slå fast, at på det organisationsmæssige område bliver der gjort en stor indsats for at bedre børnenes levevilkår.

Men på den anden side tror jeg, at det er en fejlslutning at antage, at den nuværende menneskehed er så meget mere human end tidligere. Der har blot ikke i tidligere tiders samfund været muligheder for at realisere det humane livssyn. Det er noget, der først har kunnet lade sig gøre med det mere velhavende samfund, vi har i dag.

Vi synes, der gøres meget for børnene. Der bygges dog stadig børnehaver og vuggestuer, men det er ikke nær nok og svarer i virkeligheden slet ikke til det antal, der er brug for. Forstanderen for Frøbelseminariet siger: »Vi kræver flere institutioner, og det er rimeligt, for mangelen er stor. Københavns børnehaver har en venteliste på 8000 børn og fritidshjemmene på 12000, som efter samfundets ønske skal passes, mens mødrene arbejder.« Sigsgård er i sin artikel inde på, at man skal sortere klientellet, der ønsker at få deres afkom

ind enten på vuggestue eller i børnehave, altså i større grad end nu have hånd i hanke med hvilke mennesker, der vil have børn passet der. Grunden er, at mange kvinder tager arbejde i erhvervslivet, fordi de skal hjælpe til med at skrabes penge sammen til bil og sommerhus; og dette sker så på bekostning af børnene. Det bliver således de små, der kommer til at betale for den levestandard, de voksne har i dag; og her er det, at forstander Sigsgård mener, at man kunstigt kan og bør bremse udviklingen. Det fremgår også, at der er alt for få legemuligheder i forbindelse med nybyggeriet. Vi investerer i biler, køleskabe og TV, men der laves ikke trafikksikre legepladser med en fast pædagog til at holde opsyn og hobbyrum, hvor børnene i hvert fald kunne tilbringe nogle timer om dagen, mens moderen arbejdede, gjorde indkøb eller bare slappede af. Forstanderen mener, at det ville være en aflastning både for halvdagsbørnehaver og fritidshjem, og kvinderne ville være hjemme en del af dagen. Det ville være et skridt i retning af at samle familien igen. – Der er sikkert nogle statsøkonomer, politikere og deslige folk, der vil råbe op om, at man standser udviklingen, når kvinderne holdes borte fra erhvervslivet. Nuvel, drejer det hele sig om at være så effektivt som muligt, at fremme produktionen, og skal det ske på bekostning af børnene? Politikerne vil sikkert sige, at det koster samfundet en formue at have sådanne »samfundssnyltere«, som de hjemmegående husmødre vitteligt er, set fra et effektivt synspunkt, gående hjemme og passe deres børn. Ja og hvad så, skal børnene betale det? – det må dog stadig være det vigtigste, at de små væsner, vi sætter i verden, også bliver opdraget til at kunne leve i det samfund, de uforskyldt kommer til at leve i. Det er dog stadig sådan, at det er forældrene, der er de bedste til at opdrage børnene til mennesker. Det er nemlig mennesker, vi har med at gøre; det synes næsten, som om vi somme tider har glemt det.

For et stykke tid siden blev en kvindelig børnepsykiatriker interviewet i fjernsynet af Lis Møller og fik stillet det direkte spørgsmål: »Hvordan har det kunnet forenes at gøre karriere og samtidig være mor til tre børn?« Det varede lidt, før hun svarede, men sagde så klart og tydeligt, så det ikke var til at misforstå: »Hvis jeg dengang havde vidst, hvad jeg nu ved om børn, så er jeg ikke sikker på, jeg havde turdet.« – Læg mærke til ordet turde; hun følte altså, at børnene ikke havde fået den fornødne opdragelse og moderkærlighed, som er nødvendig. Det er en udtalelse, der får én til at tænke over adskilligt med hensyn til den måde, vi behandler vore børn på. At sætte børn i verden må være den største forpligtelse og det største ansvar, noget menneske kan påtage sig. At skulle give livet videre

til en ny generation, som skal føre arv og kultur videre, det er livets mening, det største ansvar og den højeste lykke. – Kaj Munk lader i sit skuespil »Kærlighed« præsten sige til Ingeborg, der ikke er spor glad ved tanken om det barn, hun skal føde: »Du må være glad, tænk på, at du med din egen krop får lov til at sætte rammen om sådan et lille guds-billede, det må være den højeste lykke på jorden.«

Vi stå her over for et fundamentalt spørgsmål, livets mening. Er det at gøre karriere for enhver pris, koste hvad det vil? Er det af få et hyggeligt bondehus på landet, eller er det helt andre ting? Det spørgsmål kan ikke generaliseres, det må være noget ganske individuelt hvad hver enkelt sætter sig som deres livs mål, men der er et meget stort men: Denne målsætning må ikke være på bekostning af børnene, såfremt man da ikke ligefrem er tvunget af den bitre nød.

Men hvorfor er det sådan, at børnene »råber om hjælp« i vort velfærdssamfund? Jeg citerer igen forstander Sigsgård, der hårdt og brutalt siger, at det må simpelthen være, fordi børnene ikke interesserer os nok, ja, at det danske samfund ligefrem er børnefjendsk. Det er hårde ord, men alligevel er der nok noget om snakken, især i byerne. Der er ikke én byherre, der tør opføre en karré uden parkeringspladser til bilerne, men hvad med gode og trafik sikre legepladser til børnene? »De udendørs arealer er gerne rimelige og velbeliggende, men er mest forbeholdt biler og græs, som ikke må betrædes.«

Vi støder gang efter gang på den tankegang, at børnene kommer i anden række i visse henseender. Man hører ofte ældre mennesker sige, at unge i dag er forkælede. Det er de, de har afgjort flere forbrugsgoder, men det har de voksne jo også.

I U.S.A. er der foretaget en undersøgelse af børn og unges forbrugsvaner, og det viste sig at være svimlende beløb, de havde at købe for. De betragtes som vigtige salgsfaktorer, og salgseksperter og psykologer har derfor undersøgt og iagttaget børnene for at finde ud af, hvad der »sælger«. Og gennem undersøgelseerne er reklamefolk og fabrikanter ved at få retningslinier at gå efter for at øge omsætningen i den unge forbrugergruppe. – Al respekt for barnets ret til at være i fred synes borte i denne hårdkogte salgsteknik, hvor barnet ene og alene betragtes som forbruger. Det foregår ganske vist i Amerika, men det ligger ikke mere så langt herfra endda. – Og så siger man, at ungdommen er passiv, nydelsessyg og utilfreds og stiller helt urimelige krav til forældrenes økonomiske evne og tager alt, hvad de får, som en selvfølge. Det skulle vel aldrig være forældrene, der selv har været ude om det og vænnet børnene til at stille så store krav, fordi de travle nutidsmennesker har købt sig fri for at bruge tid på

børnene? Og hvad sker der så? De unge gør oprør og laver ballade, de voksne skælder ud, synes det er for galt. Men de glemmer, at de faktisk ikke kan bebrejde dem noget; hvis de ikke har lært de unge at bruge fantasien, er det ikke så mærkeligt, at de får lyst til denne aktivitet, de keder sig simpelthen og trænger derfor til afveksling i tilværelsen. Så er det, de laver småhærværk rundt omkring, og det kan måske ende med ungdomskriminalitet.

Alle disse problemer skyldes sikkert, at vi har for travlt. Den største synd i dag er, at vi er for urolige. Vi skal passe på, at vi ikke kommer ind i sådan en tummel, så vi til sidst ikke kan underholde os selv, men bliver rastløse og kan ikke finde ro. Det er jo faktisk sådan, at man skal have underholdning hele tiden, at man ikke kan selv. At blive forjaget er det værste af alt, fordi der er så mange ting, som vi overser i vor forjagethed. Og i det stykke som forøvrigt i alt andet, har det så meget at sige, hvordan forældrene er, da det altid præger børnene. Vi skulle nødtigt i vort »effektive« samfund udklække en samling forstandsideoter. Definitionen på en sådan er: Et menneske, der udvikler sin forstand énsidigt og bliver stupid. Der kommer noget kedeligt og vissent over de mennesker. Forstanden er som bekendt den ringeste af de menneskelige åndsevner; vi har foruden forstanden så mange andre evner, som vi også skal bruge. Men som jeg nævnte før, kan forældrene gøre meget til at fremme sagen. Man kan give børnene adskilligt, der er mere værdifuldt end dyre gaver, f. eks. noget af ens kostbare tid. Derigennem vil børnene få en gave af varighed og langt større værdi end alverdens dyre ting.

Solvejg Rauer.

Nordisk gymnastiklejr

I en sådan lejr var jeg en af de heldige, som kom til at deltage sammen med 36 andre her fra Danmark, en eller to fra hvert amt.

Lejren blev holdt på Kisakallio-institutet i Finland, det ligger ca. 65 kilometer vest for Helsingfors, langt ude på landet mellem skove og søer, et virkeligt fint og naturskønt sted.

Rejsen dertil foregik med tog og skib, vi mødtes i København og rejste samlet derfra. Sejlturen mellem Stockholm og Åbo var en virkelig oplevelse. Vi sejlede i flere timer gennem Skærgården, inden vi nåede ud på åbent vand i den Botniske Bugt. Sejlturen varede 13 timer. Vi sejlede så langt mod øst at tiden var forskudt en hel time, således når klokken er syv i Sverige er den otte i Finland.

Da vi efter ca. 30 timers rejse nåede målet, var vi blevet rystet godt sammen, men så kom der flere til, vi skulle stifte bekendtskab med, nemlig deltagere fra Sverige, Norge og Finland. Da alle var samlet, var vi ca. 100 deltagere i de dejlige omgivelser, alt var nyt og dårlig nok rigtig færdigt.

Hvad var det nu vi skulle deroppe?

Jo, vi skulle lave gymnastik. Nu vil mange nok sige og tænke: Det var da også en måde og holde ferie på?

Jeg synes det var en dejlig måde, at holde ferie på, slet ikke strengt, men lige tilpas, så man ikke gik og blev sløv. Ellers havde vi svømmebassin og søen, vi kunne boltre os i. Vejret var ualmindelig fint, så det var badevejr. På søen var der flere af os, som havde den sjove oplevelse at prøve at stå på vandski efter en speedbåd. Det var virkelig sjovt og spændende, man vidste aldrig, hvornår man stod på hovedet i søen.

I gymnastikken havde vi finske instruktører; der var lidt sprogvanskeligheder de første dage, en af de finske deltagere agerede tolk, han kunne svensk, kun ca. 10 procent af den finske befolkning taler svensk.

Om det nu var gymnastikken, det kammeratlige samvær eller stedet, kan næsten være lige meget, men det hele hører nok sammen, for en oplevelse blev det. Det er nu altid dejligt at komme sammen med så mange mennesker med samme interesse, og dog alligevel så forskel-

lige, ikke alene, hvad sprog angår, men at sproget er anderledes synes kun at være en charme mere.

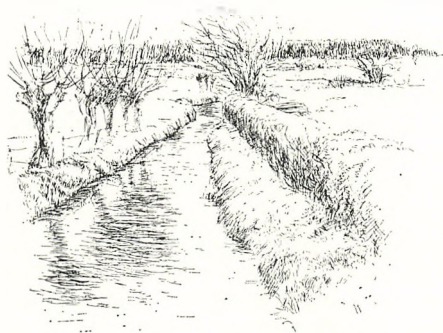
Som før nævnt lå lejren et stykke uden for nærmeste by Lojo, vi var altså henvist til at blive der de otte dage lejren varede.

Det syntes for nogen at være lidt af en plage, at man ikke kunne komme af sted når man ville. Hver aften var der af deltagerne arrangeret lidt underholdning, dans eller lignende, mange sjove ting, ellers kunne man bare gå rundt, snakke og hygge sig, dejligt frit var det.

En dag blev der også tid til en bustur til Helsingfors, hvor vi på en rundtur fik præsenteret byen ved hastige glimt fra bussen. Da det nu var gymnastikfolk, som var på tur, var det naturligt at vise os et stort idrætshus, helt imponerende var det med svømmehaller og gymnastiksale, alt sammen under et tag. Ellers ligner Helsingfors alle andre storbyer, med det indtryk man får på et så kort besøg.

Alting får en ende, det gjorde den uge i juli også, og vi måtte rejse samme rute tilbage til Danmark, men fyldt med nye indtryk fra nogle dejlige dage.

Knud Pedersen.

Årets gang

For første gang i flere år kan jeg undlade at begynde denne artikel med at berette om de forandringer, der er sket i årets løb. Byggeri og omlægning af kursustider har de sidste år indledt beretningen. Det vil det ikke gøre i år, for der er ikke sket noget af den art. Og dog helt sandt er det ikke. Vi har bygget til sløjdsalen for at få plads til bil og forskellige redskaber. Det sted, hvor disse ting tidligere har været, er taget ind til metalsløjde. Så lidt er der da sket, men et byggeri til 12-14.000 kr. er jo kun lidt i vore dage.

Alligevel fortæller dette om de bestræbelser vi stadig prøver at udfolde; at gøre forholdene bedre og bedre for eleverne. Vi prøver stadig på at finde på flere udfoldelsesmuligheder.

Det vil være forkert kun at have få ting at tilbyde. En betingelse for, at et menneske kan trives er, at det kan få lejlighed til at give udtryk for det, der bor i det. Men så forskelligt som menneskene er, må der være mange muligheder. Naturligvis vil mange mennesker ikke finde disse i arbejdet med bøger og skrivematerialer. Der må andet til. Skolerne burde have både dyr og jord og huse at arbejde med. Hvordan? Ja, det ved jeg ikke, men lad tanken udvikle sig. Så finder den måske form en dag.

Netop ved elevholdet 1966-67 følte vi mangelen på midler. Vi følte os ofte magtesløse. Netop fordi vi ikke evnede at finde gode udfoldelsesmuligheder for mange af disse elever.

Forudsætningen for, at et skoleophold lykkes, er jo netop, at eleverne bliver optaget af noget positivt. Bliver de ikke det, kan det negative få overtaget. Og der er forfærdelig meget negativt, der tilbydes de unge at være fælles om. Dette udbud lægger sig som en stor ensartet grå masse over de unge og kvæler ofte de mange enkeltheder af positiv påvirkning de kan få fra hjem og skole. Derved danner det negative ofte norm for de unge. Det bliver det, der styrer deres gøren og laden.

Det, der er det vigtigste for unge i pubertetsalderen, er jo netop at klare sig efter den målestok, der er antaget af den flok, hvori man færdes.

Og det er tydeligt, der kan opstå en farlig situation, når denne

målestok ansættes af forretningshajer, der kun tænker på at udnytte de unge mest mulig til egen fordel.

Vi føler os af og til afmægtige mod dette i det arbejde vi står i. Og jeg er sikker på, at alle, der har med større børn og unge at gøre, kender dette fænomen. Hvad siger lærerne i 8. – 9. og 10. klasserne landet over. Masser af elever i denne aldersgruppe kører kun for halv kraft i skolerne, og hvad skal de bruge den overskydende kraft til? De fleste mennesker er skabt sådan, at de ikke kan blive fuldt optaget af boglige sysler.

Det er naturligt, jeg nævner dette i omtalen af året, der er gået. Mange gange konfronteres vi med dette problem og tvinges til at tænke det igennem. Vi kan føle det mere eller mindre. Sidste år var det et stort problem. Vi måtte mange gange tage vore planer op til revision og søge nye veje. Hvor gode de veje, vi så fandt, var, er ikke nemt at sige. Men en af dem har vi fundet så værdifuld, at vi fortsat vil bruge den. – Derfor vil jeg omtale den nærmere.

Nogle gange i årets løb suspenderede vi timeplanen et par dage og i stedet brugte tiden til samtale. Vi organiserede det således, at lærerne opstillede nogle spørgsmål, der skulle samtales ud fra. Først diskuterede eleverne, fordelt på grupper, disse spørgsmål. Derefter blev der aflagt beretning fra de enkelte grupper, og endelig var der plenardrøftelse. Jeg skal nævne nogle af spørgsmålene.

- I Hvad er kammeratskab?
- II Hvilke egenskaber sætter I pris på hos jeres medmennesker?
- III Og hvilke egenskaber er det kedeligt at træffe hos sine medmennesker?
- IV Hvad er hærdisciplin? og hvad er orkesterdisciplin?
- V Hvilke af de to slags disciplin vil du helst arbejde under?
 - 1. I skole.
 - 2. På arbejdsplads.

Det kan være svært at sige, hvilke resultater der kom ud af disse drøftelser. Noget kontant kom der bestemt ikke ud af det. Men det medførte en værdifuld dialog mellem, ikke blot elev og lærer, men også mellem eleverne indbyrdes. Forøvrigt også mellem os lærere. – Der er ingen tvivl om, der blev brudt mange nye tankebaner disse dage. Det må også være værdifuldt at gøre denne arbejdsform med dagens problem til noget selvfølgeligt for unge i et demokratisk land.

Ved julemødet talte pastor Helleskov, Nykøbing, og atter i år havde vi medvirken af Systofte-Eskilstrup sangkor. Desuden spillede Solveig Rauer og Åge Rasmussen, til daglig kaldet skomageren. Alt sammen udmærket. Jeg tror, de mange mennesker, der var kommet, syntes det var en god aften.

Først i februar var vi vært for et to-dages møde, arrangeret af Landbrugets Oplysnings- og Konferencevirksomhed. Og sidst i februar havde vi vort eget landbrugsmøde. Forstander Jeppe Kristensen, Bygholm Landbrugsskole, talte om Dansk landbrugs fremtid og den enkeltes indflydelse derpå, og konsulent Georg Nielsen, L.O.K., talte om: Verdens fødevarer-situation og dansk landbrug. Nok var dette landbrugsspørgsmål, men de var dog af stor almen interesse.

Atter i år fik eleverne tilbudt at gå til statskontrollerede prøver. Vi havde i år også 10. klasses prøver, 5 elever havde her regning og 6 dansk, til 9. klasses prøver havde 22 dansk og 24 regning.

Lige før afslutningen havde vi udflugt. Den gik til Holmegårds

glasværk, forsøgscentret i Lejre og Sorø. Det var en udmærket tur.

Og så kom vi frem til afslutningen, hvor vi skulle tage afsked med endnu et hold unge. Der er ingen tvivl om, at såvel lærere som elever havde set frem til den dag. Mange af eleverne trængte til at komme ud og få noget virkeligt arbejde mellem hænderne. Og denne trang var så tydeligt, at skolearbejdet til sidst blev træls – for alle parter.

Samtidig med eleverne rejste også Solveig Rauer. Det var efter planen. Hun skulle tilbage til »Den frie Lærerskole« i Ollerup og have det sidste år i sin uddannelse. Hun havde ydet et betydeligt arbejde. Og vi er glade for, at der er udsigt til, at vi kan optage samarbejdet igen, når Rauer er færdig med sin uddannelse.

I stedet for Solveig Rauer kom Dagny Rytz. Nok var hun ny, men dog en gammel kending, idet hun er søster til Ellen Rytz, som en del af årsskriftets læsere sikkert husker. Alt tyder på, at de forventninger, vi naturligvis havde, vil blive indfriet i fuldt mål.

Ved julemødet stiftede vi bekendtskab med pastor Helleskov, og dette bekendtskab er blevet yderligere udbygget. Helleskov har nu en ugentlig time med eleverne, hvor han øser af sin store viden om mange af de forhold, man almindeligvis kun læser om i aviserne eller ser i fjernsyn, men som han personligt har haft lejlighed til at studere de pågældende steder. Det gælder således de problemer, man hører om fra U.S.A. Her har Helleskov haft lejlighed til på nærmeste hold

at studere såvel raceproblemer som forskellige sider af det problem, der knytter sig til U.S.A.'s ungdom.

I køkkenet er kommet ikke mindre end fire nye piger. Af de gamle blev kun Inge Lise Thomsen. Egentlig ny er dog kun Bodil Kruse. De andre er kendinge fra elevholdet, der rejste, Anette Schulz, Anni Lundberg Christensen og Jette Rasmussen.

Vi startede på en ny måde i år. Den første uge benyttede vi eftermiddagene til samtale efter de principper, jeg har beskrevet foran. Det har vist sig at være en god start. Vi kom til at kende hinanden hurtigere end sædvanlig.

Midt i september havde vi elevmøde. Birgit Holtze fortæller herom andetsteds.

5. oktober havde vi efterårsmøde. Talerne var lægen og forfatteren Tage Voss og skoleinspektør Henrik Sidenius. Titlerne på foredragene var: Mennesket i den tekniske tidsalder og: Har fremtidens skole en fremtid. Begge foredrag var værdige til mange siders omtale, men jeg må nøjes med at berette, at det var særdeles fine foredrag.

Også i år var der sammenkomst for 25 års - 40 års og 50 års jubilarer. Det var som sædvanlig en oplevelse. Hr. og fru Geertsen var med ved denne lejlighed. 25 års-jubilarerne er jo deres gamle elever, og naturligvis var de glade for at hilse på Geertsens.

Det er i store træk det, der er at berette om året, der er gået. Der

kunne egentlig være meget mere. Samspillet mellem skolens mange medarbejdere er ikke omtalt. I det daglige tales der heller ikke herom. Ikke desto mindre er det den tap, hvorom dagligdagen drejer.

Årsskriftets læsere ønskes en glædelig jul.

*Kirsten og Knud Holm Pedersen,
Charlotte og Jacob.*

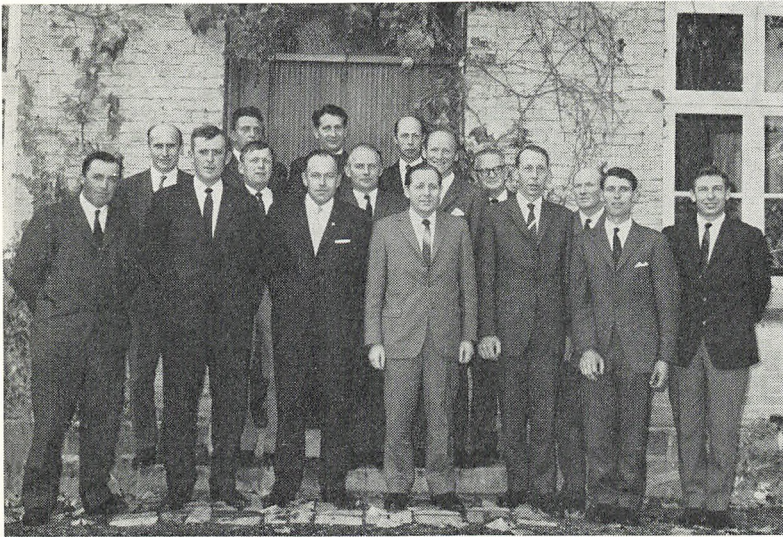

Skolens bestyrelse

Holger Hansen, Nr. Ørslev pr. Nykøbing F. (formand).
Harald Ellehave, Bruserup pr. Væggerløse.
Arne Vest Hansen, Ulslev pr. Idestrup.
Jes Kimer, Hullebæk pr. Nykøbing F.
Helge Larsen, Vålse pr. Nr. Alslev.
Valdemar Larsen, Oustrup pr. Eskilstrup.
Bernhard Olsen, Vignæs pr. Guldborg.
Lily Skytte, Horreby pr. Nykøbing F.
Gudrun Egebæk Sørensen, Bøtø pr. Væggerløse.
Hakon Winther, Radsted pr. Sakskøbing.
Svend Aage, Aastrup pr. Stubbekøbing.

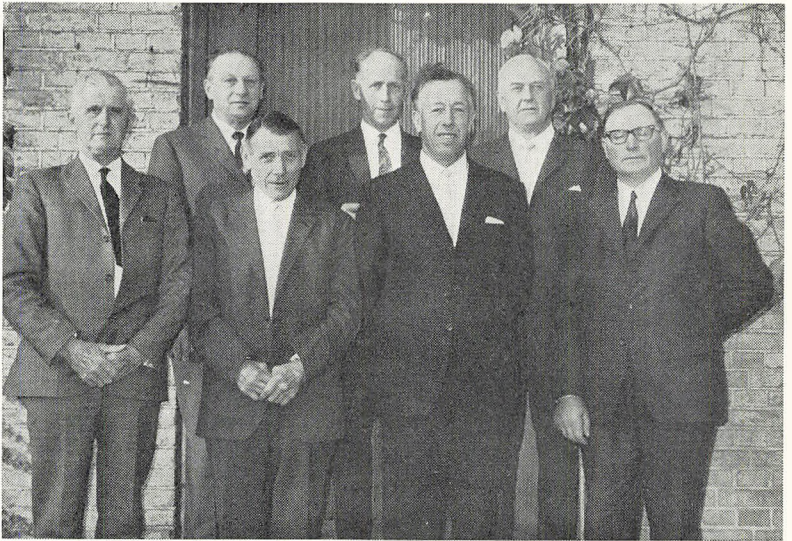

25-års jubilarer

40-års jubilarer

50-års jubilarer

Elevforeningen

Elevmødet blev i år holdt den 14. september kl. 15. Vi skulle have haft pastor Helleskov fra Nykøbing til at tale, men han snød os. Vi fik ekspres konsulent Bendixen fra Saksøbing. Han er ungdomskonsulent for landboudommen. Bendixen talte om en rejse til Canada.

Man sad ved kaffebordet og hørte foredraget. Efter det fik vi så kaffen serveret. Så generalforsamling. På valg var Inge Larsen, Bjarne Hansen, Viggo Kimer og Birgit Holtze. Alle blev genvalgt.

Så spiste man sin medbragte mad. Derefter underholdt eleverne med oplevelser fra en ferie. Den var god.

Vi sluttede dagen med dans til Børge Aalborgs orkester.

Elevforeningen ønsker alle gamle elever og lærerne en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Birgit Holtze.

Nyt fra gamle elever

Sommerpigerne 1964

Sara Frejlev er i huset i Sundby.

Anne Boesen er lige blevet færdig som lærerinde på Sy- og Tilskærerskolen i Nykøbing.

Conny Rasmussen er i et Schous sæbehus i Nykøbing.

Lis Mortensen holder sig også til de hjemlige kanter og er nær ved at være færdig som elev i Errindlev sparekasse.

Ulla fra Bogø er på Husassistenternes fagskole i København.

Inge Skytte er på Gelsgård Plejehjem i Virum.

Marianne A. fra Maribo er udlært på sin fars kontor og er kommet på kontor i Rødby Havn.

Birthe Andersen er på en vuggestue i Nykøbing.

Merete Pedersen er på Nobels fabrik i Nykøbing.

Anne Christoffersen er gået hen og blevet gift og har fået en søn.

Elna er der hændt det samme for som Anne.

Ella er endnu i Nr. Ørslev Brugsforening.

Mary er i R. O. Petersens kolonialforretning i Nykøbing.

Tove Larsen er guldsmedeelev hos M. P. Christensen, Nykøbing.

Grethe Romme er på kontor indenfor D.S.B. i København.

Kirsten Brandt er ansat på sygehuset i Nykøbing.

Hanne fra Tingsted traf jeg i sommer på dyrskuet i Maribo, hvor hun passede sin fars dyr, og til daglig hjælper hun til derhjemme.

Lona fra Maribo er på Restaurant Ritz i Nykøbing.

Totter (Conny) er gift og borovre i det store Jylland.

Gurli A. er på K.B.E.s fabrik i Maribo.

Marianne fra Bogø er udlært bager.

Ulla Mortensen er økonomaelev på Gentofte amtssygehus.

Linda Jørgensen er stadig i en bagerforretning i Nykøbing.

Jeg selv er kokkepige på Fuglsang Refugium og regner med at blive der i vinter.

Hermed sender jeg de bedste hilsener til jer alle.

Alice Hovmand Hansen.

Sommeren 1965

Anne Marie Lejre har været i England i 9 måneder.
Birte R. Andersen er vist stadig smørrebrødselev på Industri-Hotellet, hvis hun da ikke er blevet udlært.
Rita Andreasen hedder ikke mere Andreasen, hun er nemlig blevet gift.
Anne M. Bigand er lærling i Marrebæk brugsforening.
Anne-Marie Blach er i en malerforretning.
Bodil Boye fortsætter som lærling hos Kristoffersens Boghandel i Nykøbing.
Jane Christensen er vist nok i huset i København.
Inger Margrethe Dyring er på Sy- og Tilskærerskolen i Næstved.
Hanne H. Hansen passer børn på Nysted børnehjem.
Lena Hansen sejler på Gedserfærgen som smørrebrødsmedhjælper.
Anne-Lise Harboe er sygeplejerske i Charlottenlund.
Lena Hvid er i København på en kostskole for invalide børn.
Eva Jensen er blevet gift med Allan. Hun har enten fået en søn eller en datter.
Hanne Jensen er smørrebrødselev et sted i Nordsjælland.
Kirsten Jessen er på kontor i København. Hun er så vidt vides gift med sin hollænder.
Annelise Jørgensen er medhjælper på Rødbygård.
Ellen Kepp er hjemme.
Inger Møller er i huset i Sundby, Lolland.
Annie Nielsen er gift og har et barn.
Irene Nielsen er i Vordingborg på »Tårnkonditoriet« som smørrebrødselev.
Annelise Philipp er sygemedhjælper.
Anne Rasmussen er lærling i Vime i Nykøbing.
Anni Rasmussen er på salon »Femina« i Stubbekøbing.
Birte Rasmussen er også i lære som damefrisør. Hun er i Eskilstrup.
Bodil Sundberg er i huset i V. Ulslev hos en læge.
Margrethe Svendsen har indtil 1. november været på Stubbekøbing alderdomshjem. Derefter på Sy- og Tilskærerskolen i Nykøbing.
Lis Wede fortsætter sin uddannelse som børnehavelærerinde.
Lissi Wolsing er på Sæddinggård i Rødby.
Jeg selv er ikke færdig med min uddannelse i Eskilstrup brugsforening.
Hermed ønskes I alle samt lærerne en rigtig glædelig jul.
Jeg vil herigennem også gerne have lov til at sige Sørensen mange tak for en dejlig tur til Italien i sommer. Tak til fru Sørensen, fordi De kunne undvære ham i tolv dage. Også en hilsen til alle I andre, der var med.
Venlig hilsen
Helen Pedersen.

Vinterholdet 1966—67

Nu er der gået et år, og tiden er inde til igen at høre nyt fra gamle elever.
Bente Danielsen er på Errindlev alderdomshjem.
Inge Grethe er vældig glad for sit arbejde som elev på Rødbygård.
Jens arbejder ved Lollandsbanen i Maribo.
Claus er kommet til landbruget. Arbejder på en gård i Vignæs.
Anne Marie (Putte) er stadig i lære i en boghandel i Rødby.
Inge arbejder i »Kaviarhouse« i København.
Flemming Bang er ekspedient i en autoforretning i Stege.

Ilse er i København. Hun tænker vist på at rejse til U.S.A.
 Anne Lise er køkkenpige på hotel »Fugleflugten« i Rødbyhavn.
 Conny er også i København. Passer vistnok børn.
 Keld Åge lærer til skibsbygger i Nakskov.
 Palle er arbejdsdreng på et autoværksted i Torrig.
 Viggo er elektrikerlærling i Hastrup ved Køge.
 Henning lærer stadig til elektriker i Nykøbing.
 Karsten er i lære samme sted.
 Svend er stadig i lære hos Skotte i Saksøbing.
 Hans Christian arbejder i en frugtplantage i Guldborg L.
 Ole er stadig i lære på Holeby Maskinfabrik.
 Viola er smørrebrødselev i Vordingborg.
 Bodil har skiftet læreplads som smørrebrødselev. Hun er nu på hotel Rebæk i Hvidovre.
 Verner er soldat i Farum.
 Karl Jørgen er på en gård i Oreby.
 Monica arbejder på Nobels fabrik i Nykøbing.
 Leo arbejder på Fuglsang.
 Lis har forladt skolen og er nu i huset på en gård ved Horbelev. Hun har ringforlovet sig.
 Per Sørensen er stadig i lære som kommis i Nykøbing.
 Ingelise arbejder på skolen, samtidig med at hun går på teknisk forberedelseskursus i Nykøbing.
 Mary har arbejdet på en fabrik i Glostrup. Begynder vistnok uddannelse som forsorgsassistent i Præstø her i efteråret.
 Ellen er blevet gift og har fået en søn. Tillykke!
 Lillian er stadig i lære hos Merrild i Nykøbing.
 Kaj Ove har skiftet plads. Han er nu i Nr. Alslev.
 Irene er stadig gartner i Riserup.
 Jeanette er kommet tilbage til børnehaven i Hvidovre efter 8 måneder i huset i Søllerød.
 Inger lærer stadig i »Den Permanente«.
 Dorte binder også blomster på Amager som blomsterdekoratør endnu.
 Anne Marie er i huset i Rødby.
 Maggi er vistnok rejst til Jylland.
 Marianne arbejder hos en bager i Sundby.
 Elsebeth er på en rideskole ved Rødby.
 Per Knudsen er stadig ved flyvevåbnet vistnok i København.
 Fisker er stadig i bagerlære i Søllested.
 Jeg selv går på handelsskole i Vordingborg.
 Til slut en hilsen til jer alle med ønsket om en glædelig jul og et godt nytår.
Karen Margrethe.

Eleverne 1967—68

Mogens Kristensen arbejder i Døllefjelde smedie.
 Bent Erik er i lære som møbelsnedker i Nykøbing F.
 Lotte Laustsen er stuepige på Knuthenborg slot.
 Karin Lundh er i huset i Gedesby.
 Käte Nielsen er i huset i Rødbyhavn.
 Jette Hastrup Pedersen står i forretning i Nykøbing F.

Henning Rasmussen arbejder på Brarup hønseri.
Torben Pedersen er i tømrerlære i Stubbekøbing.
Kaj Ove er ude at sejle med Ø. K., var den 20. november i Hong Kong.
Jette Rasmussen er blevet på skolen.
Anette Schultz er også blevet på skolen.
Bente Hansen går i 10. klasse i Høng.
John Olsen regner med at komme inden for Statens Åndssvageforsorg.
Jan Pedersen er i mekanikerlære i Vordingborg.
Otto Poulsen er i lære som elektriker i København.
Gert Rasmussen skal i lære som fotograf i Maribo.
Michael Stokholm har været landmand i Hillestrup, er nu i København.
Birthe Thomsen er i skoforretning i Nykøbing.
Birthe Jensen er i huset i Saksøbing.
Hans Frederik Jørgensen er i mekanikerlære i Nakskov.
Anni Christensen er blevet på skolen.
Jørn Christensen arbejder på en skotøjsfabrik i Nykøbing.
Flemming Christiansen har fået læreplads som smed.
Hans Christian Frejlev er arbejdsdreng hos en snedker, regner med at
komme i lære som tømrer.
Jens Holger Hansen er landmand på Femø.
Palle Jensen Høj er landmand i Brejninge.
Bente Janski er i huset på skolehjemmet Lærkebo i Nykøbing.
Lene Christiansen er i huset i Tappernøje.
Gitte Jensen er i forretning i Vordingborg.
Lis Eva er smørrebrøds elev på Hotel Humlebæk.
Per Ove Jensen er i lære som lagerekspedient i Helsingør.
Torben Kirkeby skal i lære som maskinmester i Ø.K.
Janne Kraft er i en kunstdrejerforretning i Hillerød.
Bodil Larsen er i huset i Sundby.
Connie Madsen er i huset i Nykøbing.
Marianne Jensen er i huset hos konditor Eriksen i Maribo.
Palle Jørgensen er landmand.
Mona Clausen er blevet ringforlovet. Jeg ved ikke, hvor hun er.
Lars Foght er i Gunslevmagle på en gård.
Jørn Jakobsen er på Ryde savværk.
Mogens Jakobsen er vist nok i København.
Niels Jansen arbejder på plejehjemmet i Saksøbing.
Erik Skotte Jensen ved jeg ikke noget om.
Kurt Jensen er hos en karetmager i Toreby.
Lun Jensen er på kontor i København.
Lone Jensen er sygeplejeelev i Heiligenhafen i Vesttyskland.
Jens Erik Mogensen arbejder på Fiat i Nykøbing.
Kaj Mortensen arbejder i en fiskeforretning i København.
Jeg, Niels Christensen, er på Næsgård som foderelev.
Og jeg, Hans Erik Albrekt, er på Sydsjællands landbrugsskole.
Mange hilsener til jer alle, hr. og fru Holm og lærerne, med ønsket om
et godt nytår.

Niels og Hans Erik.

ELEVFORTEGNELSE

1968—69

- Litten Merete Andersen, Liseby pr. Stege.
Poul Erik Andersen, Gåbensevej 26, Kraghave, Nykøbing F.
Birgitte Bonde, Eged pr. Nykøbing F.
Niels Christian Busch-Petersen, Sidinge Fjordgård pr. Grevinge.
Ebbe Christensen, Vennerslund pr. Nr. Alslev.
Bjarne Christiansen, Bøgegård, Stubbekøbing.
Gurli Christiansen, Spidsby, Tillitze.
Kurt Peter Clausen, Vantore pr. Nysted.
Jens Hedegård, Bjernæs pr. Rødby.
Bodil Holstein, Langebæk.
Bjarne Ansbjerg Jensen, Farø pr. Bogø by.
Finn Stub Jensen, Gyldenbjergvej 16, Orehoved.
Gerda Jensen, Bøgevej 14, Fensmark, Holme Olstrup.
Hans Erik Jensen, Nr. Grimmelstrup pr. Nr. Alslev.
Leif Jensen, Oustrup pr. Eskilstrup.
Joan Birgitte Jørgensen, Parkvej 26, Nykøbing F.
Kirsten Jørgensen, Bøgelund, Frejlev pr. Kettinge.
May-Britt Jørgensen, Vestergårdsvej 491, Glostrup.
Søren Westerholt Jørgensen, Sølyst pr. Rødby.
Michael Bendixen, Strandboulevarden 44, Nykøbing F.
Bente Koch, Frejlev pr. Kettinge.
Birte Koch, Frejlev pr. Kettinge.
Jørgen Koch, Brugsforeningen, Gedser.

Karsten Koch, Væggerløse.
Merete Helms Kristensen, Orupgårdvej 14, Nykøbing F.
Ann-Margrethe Larsen, Torrig.
Sussie Larsen, Torrig.
Lisbeth Dahlstrøm Madsen, Gunslev pr. Nr. Alslev.
Birte Merete Nielsen, Grænge Skov pr. Sakskøbing.
Bo Erik Nielsen, Gedservej 144 D, Nykøbing F.
Jens Christian Nielsen, Syvhøj, Skerne, Nr. Alslev.
Lone Nielsen, Brøndegården, Askeby, Møn.
Henrik Olsen, Alléen 115, Kastrup.
Inger Kjeldgård Ottesen, Kartoffe pr. Sakskøbing.
Käte Puge Ottosen, Nybølle, Søllested.
Anne-Merete Palle, Ellehøj pr. Eskilstrup.
Anne-Grethe Pedersen, Jungshoved forsamlingshus, Præstø.
Johnny Åstrup Pedersen, Hvidovre Boulevard 46, Hvidovre.
Mogens Friis Pedersen, Birkevej 1, Sundby, Lolland.
Alis Petersen, Egevej, Guldborg L.
Bente Petersen, Sønderherred, Fejø.
Lilli Petersen, Sønderherred, Fejø.
Ivan Petrovsky, Godthåbsvej 49, København F.
Inga Rossen, Bovrup, Sønderjylland.
Gregers Sommer, Kærhavegård, Ø. Kippinge.
Elin Stål, Hjelmholt pr. Torrig.
Bitten Steinmeier, Gåbensevej 48, Kraghave, Nykøbing F.
Jørgen Egebæk Sørensen, Egebæksminde, Marielyst, Væggerløse.
Merete Løye Thomsen, Sundholmsvej 52, København S.
Hanne Thrane, Skjoldrup pr. Horbelev.
Inge Lise Pedersen, Sjælstofte, Errindlev.

Elevforeningens regnskab

for året 1967-68

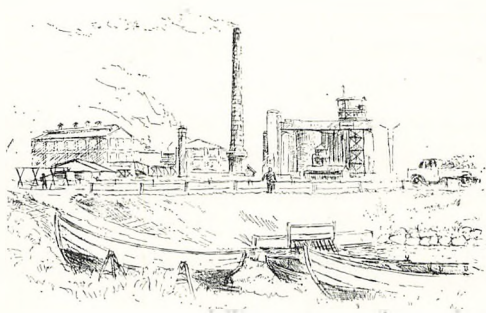
INDTÆGT

Salg af årsskrifter	5.349,00
Entré ved elevmøder	440,00
Tilskud fra Landbostandens Sparekasse	200,00
Tilskud fra Sparekassen i Nykøbing paa Falster	100,00
Renter	109,81
	<hr/>
	6.198,81

UDGIFT

Annoncer	136,11
Foredrag	100,00
Musik	350,00
Kaffe	150,00
Trykning af årsskrift	4.954,98
Porto	744,00
	<hr/>
	6.435,09

Driftsunderskud	<hr/>
	236,28

INDHOLD

Halfdan Rasmussen: At lære er	3
Solvejg Bording: Hyrdernes tro	5
A. Th. Geertsen: Demokratisk kurs	8
Flemming Helleskov: Valdeserkirken i de cottske alper	11
J. P. Sørensen: Kommer det os ved	14
Solvejg Rauer: Barnet og effektiviteten	18
Knud Pedersen: Nordisk gymnastiklejr	22
Knud Holm Pedersen: Årets gang	24
Skolens bestyrelse	30
25-, 40- og 50-års jubilarer	31-33
Birgit Holtze: Elevforeningen	33
Nyt fra gamle elever	34
Elevfortegnelse	38
Elevforeningens regnskab	40

Vignetterne er tegnet af maleren Th. Skeel Ankersen

ELEV MØDE

midt i september, se dagspressen